

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai
Vilniaus g.33, LT-01506 Vilnius

2022 03 23 Nr. 7

*Siunčiama elektroniniu paštu: ministerija@sam.lt;
Originalas paštu siunčiamas nebus.*

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS FARMACIJOS ĮSTATYMO NR. X-709 2, 8, 57 IR 59 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO

Lietuvos vaistinių asociacija (toliau - Asociacija), atsižvelgdama į LR Sveikatos apsaugos ministerijos parengtą Farmacijos įstatymo Nr. - 709 2,8,57 ir 59 straipsnių (toliau - FĮ projektas) ir Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 10 straipsnio (toliau – SDĮ projektas) pakeitimo projektus (kartu toliau – Projektai) ir kvietimą teikti išvadas, teikia savo pastebėjimus bei siūlymus Projektams.

Asociacija sveikina sprendimą, skatinti Lietuvos gyventojus rinktis vaistinius preparatus su mažiausia priemoka naudojant pozityvias priemones, kurios leistų pacientams gal būt lengviau priimti vaistinių preparatų pasirinkimo sprendimus, bet nebaustų ar neatimtų galimybės rinktis. Tad pritariame, kad FĮ projekte būtų nustatyti aiškūs vaistinių preparatų ir medicinos pagalbos priemonių bazinių kainų ir paciento priemokų už juos nustatymo kriterijai bei SDĮ projektu būtų siekiama dengti paciento priemokas asmenims, kurie per kalendorinius metus įsigydami kompensuojamuosius vaistus, išleidžia didesnę negu trijų vidutinių metinių priemokų dydžių sumą.

Dėl „nemokamų“ vaistų asmenims, kurie per metus išleido vaistų priemokoms daugiau negu trijų vidutinių metinių priemokų dydžių sumą (45 Eur)

Pacientams, kurie per metus vaistinių preparatų priemokoms išleidžia didesnę sumą lėšų, t.y. daugiau nei trijų vidutinių metinių priemokų dydžio sumą (toliau - VMPDS) turi būti randami būdai padėsiantys mažinti jų patiriamas išlaidas vaistams. Projektais siūloma, kad viršijant 3 VMPDS, be priemokos vaistiniai preparatai būtų išduodami tik tiems pacientams, kurie visada renkasi pigiausią vaistinį preparatą. Ši sąlyga, nors ir pozityvi, tačiau tikėtina būtų sunkiai įgyvendinama, nes atskirais atvejais pacientui pasirinkus ne pigiausią vaistą, jis prarastų galimybę į lengvatą. Be to, būtų sunku įrodyti vaistinėje pacientui, kad jam nepriklauso lengvata, nors pacientas gali būti įsitikinęs, kad iki tol visada rinkosi pigiausią. Toks reguliavimas keltų daug nesusipratimų vaistinėse, tad būtų sunku komunikuoti su pacientais, o ieškoti priežasčių, kodėl lengvata dar netaikoma, būtų tiesiog neįmanoma. Atsižvelgiant į

tai, siūlome, kad visiems pacientams, kurie per metus vaistų priemokoms išleido daugiau nei tris VMPDS, visus sekančius vaistus įsigyti nemokant priemokos, jei jie renkasi pigiausią vaistinį preparatą, nepriklausomai nuo to, kokius kompensuojamus vaistus jie rinkosi iki 3 VMPDS. Toks siūlymas būtų vertinamas pozityviai tiek pacientų, tiek būtų įmanomas įgyvendinti techniškai ir nesukuriantis chaoso vaistinėse identifikuojant, kada ir kam priklauso nemokami kompensuojamieji vaistai. Taip pat būtų išvengiama daugybę galimai konfliktinių situacijų, kuomet pacientas būtų įsitikinęs, kad visus kartus prieš tai įsigijo su mažiausia priemoka kainyne esantį kompensuojamąjį vaistą, tačiau faktiškai buvo įsigijęs sekantį esantį eilėje, dėl vaisto trūkumo ir/ar pan. Asociacijos siūlomu reglamentavimu būtų sukuriamas pozityvaus skatinimas rinktis pigiausią vaistą, taip pat būtų nukreipiama į tuos asmenis, kurie išleidžia kompensuojamiesiems vaistams daugiau lėšų.

Dėl pacientų kurie gauna mažas pajamas ir yra 75-erių metų ir vyresni

Kaip jau minėjome aukščiau, sveikiname sprendimą pozityviai skatinti pacientus, rinktis pigiausią vaistinį preparatą, tačiau atkreipiame dėmesį, kad pacientų grupė, kuriai daugiau nei 75 m., šiuo metu turi galimybę pasirinkti kokių vaistinių preparatų gydytis ir valstybė jiems kompensuoja priemokas nepriklausomai, kokį vaistinį preparatą pacientas pasirenka¹. Šiems asmenims siūlomas SDĮ projektais sukurtų nebe pozityvų skatinimą, bet priešingai, atimtų jau iki šiol turėtas privilegijas ir lūkesčius. Atkreipiame dėmesį, kad vyresnio amžiaus žmonės dažniausiai ilgą laiką vartoja tą patį vaistinį preparatą, yra prie jo pripratę ir nelinkę jo keisti lankymosi vaistinėje metu. Lietuvos vaistinėse dirbantys farmacijos specialistai, turėdamos patirties aptarnaujant virš 1,08 mln. pacientų kas metus, iš kurių net daugiau nei 250 tūkst. yra mažas pajamas gaunantys ir 75-erių metų ar vyresnio amžiaus, spėja, kad bus susiduriama su šių pacientų nepasitenkinimu, nenorėjimu nei keisti vartojamų vaistų, nei mokėti priemokas, nes iki šiol jie turėjo galimybę rinktis vaistinius preparatus ir nemokėti priemokų. Atsižvelgiant į tai, siūlome asmenims, kuriems yra 75 m. ir daugiau, palikti šiuo metu esantį kompensuojamųjų vaistų reglamentavimo modelį.

Dėl vaistinių preparatų likučių susirinkimo iš vaistinių

Svarbu paminėti, kad Europos Sąjungos šalyse, kur vyksta kainų konkursas dėl vaistų patekimo į kompensaciją, viena iš konkursų sąlygų yra vaistų gamintojų ar jų atstovų įpareigojimas pasibaigus naujam tenderiui susirinkti iš vaistinių vaistinius preparatus, kurie nepateko į kompensavimą. Šis reguliavimas yra taikomas Olandijoje, Danijoje bei kitose Skandinavijos šalyse, į kurių vaistų politiką šiandien lygiuojasi Lietuva. Asociacijos manymu, siekiant, kad nauja vaistų kompensavimo tvarka veiktų sistemingai bei be spragų, būtina atsižvelgti į visų grandinėje dalyvaujančių subjektų teises ir pareigas bei jas tinkamai užtikrinti įtvirtinant tai teisės aktuose, pavyzdžiui Portugalijoje ir Ispanijoje, pasikeitus kompensuojamųjų vaistų kainoms, gamintojai yra įpareigoti pakeisti kainą ant pakuočių, todėl turi susirinkti vaistus iš visų vaistinių ir juos perpakuoti. Airijoje, keičiantis kompensuojamųjų vaistų kainynui, gamintojai ar jų atstovai taip pat turi susirinkti vaistus iš didmeninių vaistų platinimo įmonių ir vaistinių pagal nacionalinį susitarimą, kurio iniciatoriai buvo vyriausybė.

---

¹ 2020 m. birželio 17 d. LR Vyriausybės nutarimas Nr. 647 „Dėl Paciento priemokos už kompensuojamuosius vaistinius preparatus ir medicinos pagalbos priemones padengimo tvarkos aprašas“

Svarbu pažymėti, kad kitų Europos Sąjungos šalių praktika, kuomet gamintojai ar jų atstovai yra įpareigojami susirinkti po tenderio likusius vaistinius preparatus, **skatina juos sekančiam tenderiui siūlyti dar palankesnes kompensuojamųjų vaistų kainas**, nes likusių klausimais yra vaistų gamintojų ar atstovų, bet ne vaistinių problema. Tačiau šiuo metu Lietuvoje pasikeitus kompensuojamųjų vaistinių preparatų kainynui, vaistai, kurie „iškrito“ iš kainyno ir yra nebeįsigijami pacientų su kompensuojamais receptais, tampa visos šalies vaistinių ir vaistų didmeninio platinimo įmonių problema. Jos priverstos priimti neproporcingus įsipareigojimus ir patirti papildomus kaštus (sandėliuoti vaistus, kurie pasibaigus jų galiojimo terminui tampa farmacine atlieka), kadangi pagal šiandieninį teisinį reguliavimą vaistų gamintojai ar jų atstovai nėra įpareigojami susirinkti vaistų likučius iš didmeninio vaistų platinimo įmonių ir/ar vaistinių, ir taip neskatinami konkuruoti sekančiuose kainynuose.

Dėl Projektų įgyvendinimo ir įgyvendinamųjų terminų nustatymo

Asociacija atkreipia dėmesį, kad labai greitai Projektų įsigaliojimo terminai, kurie gali neužtikrinti sklandaus Projektų įgyvendinimo, nes naujas reguliavimas reikalaus naujų techninių integracijų e.sveikatoje. Projektų įgyvendinimo etapuose laukia nemažai iššūkių, kurie neturėtų būti paliekami paskutinėms dienoms:

1. Trijų vidutinių metinių priemonių dydžių suma:
  - a) Trijų VMPDS gali būti pasiekama pirmo vaistų išdavimo vaistinėje metu, jeigu pacientas įsigyja vaistinių preparatų ne su vienu kompensuojamu receptu, tad kyla neaiškumų, kaip tokiu būdu būtų dengiami sekantys vaistai, koku eiliškumu ir pan;
  - b) Kokios institucijos bus atsakingos už VMPSD sekimą?
  - c) Kada realiai planuojama e.sveikatoje įgyvendinti šią iniciatyvą?
  - d) Ar planuojama numatyti alternatyvius sprendimus, pvz., informacijai tarp institucijų nesuvalkščiojus, apie gyventojus, kuriems priklauso nemokami kompensuojami vaistai, ar pacientams bus numatyta galimybė kreiptis į valstybines institucijas dėl sumokėtų priemonių už vaistinius preparatus grąžinimo?
  - e) Ką reikės daryti vaistinėje kai vaisto su mažiausia priemoka tiekimas yra sutrikęs, nes išdavus ne pigiausią vaistą pagal SDĮ projekte numatytą taisyklę, asmuo negalės pretenduoti į lengvatą.
2. Svarbu paminėti, kad šiuo metu vaistinės susiduria su problema, kuomet vaistų išdavimo metu yra kreipiamasi į Registrų centrą dėl informacijos gavimo apie 75 m. ir vyresnių arba mažas pajamas gaunančių pacientus, tačiau atsakymas nėra gaunamas laiku arba jis gaunamas klaidingas. To pasėkoje vaistinės negali tinkamai ir realioju laiku išduoti kompensuojamuosius vaistus pacientams. SDĮ projekte numatytos lengvatos bus taikomos žymiai didesniai Lietuvos pacientų skaičiui, todėl būtina užtikrinti, jog sistema veiktų nepriekaištingai ir visi pacientai laiku gautų jiems priklausančius vaistus be priemonių.
3. Projektuose nėra numatyta, kaip į trijų vidutinių metinių priemonių dydžių sumą bus įtraukiami kompensuojami biologiniai ir mažo terapinio indekso vaistiniai preparatai, nes šios grupės vaistai kainynuose neturi požymio „mažiausia priemoka“ ir yra skiriami konkrečiais firminiais pavadinimais, kurių keisti vaistininkas negali.

Siūlome, kad jau šioje Projektų stadijoje būti svarstoma, kaip bus realiai įgyvendinami Projektuose numatyti reguliavimo klausimai, priešingu atveju, gali būti neįmanoma laiku ir tinkamai jų įgyvendinti vaistinėse.

Atsižvelgiant pagal tai kas išdėstyta aukščiau, siūlome:

1. Nekeisti esamos veikiančios tvarkos asmenims vyresniems nei 75 metai, leidžiant jiems vartoti tuos vaistus, kurie jie įpratę.
2. Visiems pacientams, kurie per metus vaistų priemokoms išleido daugiau nei tris VMPDS, visus sekančius vaistus įsigyti nemokant priemokos, jei jie renkasi pigiausią vaistinių preparatą, nepriklausomai nuo to, kokius kompensuojamus vaistus jie rinkosi iki trijų vidutinių metinių priemokų dydžių sumos. Būtina šios taisyklės įgyvendinimą numatyti per protingą laiką, t.y. ne anksčiau kaip 2023 sausio mėn., kad visos sistemos veiktų tinkamai ir pacientai nebūtų priversti ginčytis su valstybinėmis institucijomis dėl jiems priklausančių kompensacijų.
3. FĮ projekte būtų numatyta sąlyga, kad vaistų gamintojai ar jų atstovai, pasibaigus atitinkamam kompensuojamų vaistinių preparatų kainynui ir „išskritus“ iš kainyno jų vaistiniams preparatams, privalo iš vaistinių ir didmeninio platinimo įmonių susirinkti vaistų likučius.

Pagarbiai
Lietuvos vaistinių asociacijos
Pirmininkė

Kristina Nemaniūtė -Gagė